

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องทางเลือกเศรษฐกิจของชาวนาปากพนัง กรณีศึกษาชาวนาบ้านวัดโบสถ์ ตำบลเกาะทวด อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราชในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ เพื่อทำความเข้าใจบริบทประวัติศาสตร์ สังคมวัฒนธรรมของพื้นที่ปากพนังซึ่งมีผลต่อการพัฒนาในระบบทุนนิยมที่เกิดขึ้นในพื้นที่แห่งนี้ และมีผลต่อชาวนาและสังคมชาวนาในพื้นที่ในด้านต่างๆ โดยเน้นด้านเศรษฐกิจ เพื่อสร้างความเข้าใจและศึกษาความเปลี่ยนแปลงและทางเลือกทางเศรษฐกิจของชาวนาในบริบทต่างๆ โดยพิจารณาเหตุผลและเงื่อนไขในการตัดสินใจในการปรับตัวหรือสร้างทางเลือกทางเศรษฐกิจ ด้วยการเก็บข้อมูลโดยการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก สทนหาอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการตามประเด็นคำถามที่กำหนดไว้ และอาศัยแนวคิดเรื่องพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของชาวนาของสก็อต พ็อพิกินส์ คายส์ และเคียร์นี่มาเป็นแนวทางในการตั้งคำถามและการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาพบว่าพื้นที่แห่งนี้มีพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่สัมพันธ์กับระบบตลาดอย่างชัดเจนมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ตั้งแต่ พ.ศ. 2439 ทำให้พื้นที่แห่งนี้ถูกพัฒนาขึ้นเป็นแหล่งผลิตและค้าข้าวตามทิศทางการพัฒนาประเทศในขณะนั้น เรื่อยมาจนเข้าสู่ช่วงการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในสมัยใหม่ ตั้งแต่ พ.ศ. 2504 ทิศทางการพัฒนาเกษตรกรรมเพื่อการอุตสาหกรรม นำการลงทุนเลี้ยงกุ้งกุลาดำเข้าสู่พื้นที่ ก่อให้เกิดปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรกับอาชีพเดิมคือการทำนาข้าว ความพยายามแก้ปัญหาส่งผลต่อการเข้ามาจัดการทรัพยากรของโครงการพัฒนาปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พร้อมกับการเข้ามาสนับสนุนการปลูกพืชเศรษฐกิจตามทิศทางตลาดโลกเช่นปาล์มน้ำมัน

ผู้ศึกษาพบว่า ชาวนาที่วัดโบสถ์มีการลงทุนผลิตตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันสอดคล้องกับเศรษฐกิจในภาพรวมของพื้นที่ปากพนังอย่างชัดเจน คือ มีการลงทุนทำนาเพื่อการค้า ในช่วงเวลาที่นากุ้งเฟื่องฟูก็มีการหันไปลงทุนในธุรกิจเลี้ยงกุ้ง และในปัจจุบันพวกเขาก็ให้ความสนใจลงทุนในพืชเศรษฐกิจเช่นปาล์มน้ำมัน ซึ่งมีราคาสูงขึ้นตามภาวะวิกฤตราคาน้ำมันในตลาดโลก แสดงให้

เห็นว่า ระบบทุนและตลาดระดับโลกและระดับประเทศ และการนโยบายพัฒนาประเทศมีผลต่อการตัดสินใจของครอบครัวชาวนาที่เข้ามาโดยตลอดในฐานะเงื่อนไขภายนอกที่เข้ามามีผลในการสร้างทางเลือกและการตัดสินใจในการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ แต่ก็ยังอยู่ภายใต้เงื่อนไขภายในของครอบครัวในเรื่องแนวคิดความเป็นอยู่ที่ดีของครอบครัว และความพยายามในทุกหนทางที่จะทำให้ครอบครัวประสบความสำเร็จ แสดงให้เห็นถึงลักษณะชาวนาแบบอรรถประโยชน์นิยม ซึ่งอยู่ในบริบทของหลักความคิดความเชื่อทางศาสนาซึ่งมุ่งการทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียรตามฐานะ และสามารถพึ่งพาตนเองได้